

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет Фізичного виховання і спорту
Кафедра терапії, реабілітації і морфології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕТИКА ТА ДЕОНТОЛОГІЯ У ПРАКТИЦІ ФІЗИЧНОГО ТЕРАПЕВТА,
ЕРГОТЕРАПЕВТА»

Рівень вищої освіти - другий (магістерський) рівень
Освітня програма «Фізична терапія, ерготерапія»
Спеціальність І7 Терапія та реабілітація
Галузь знань І Охорона здоров'я

Затверджено на засіданні кафедри
терапії, реабілітації та морфології
Протокол № 01 від “27” серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Етика та деонтологія у практиці фізичного терапевта, ерготерапевта
Викладач	Проф. Шеремета Лідія Миколаївна
Контактний телефон викладача	0505797464
E-mail викладача	Lidiiia.sheremeta@pnu.edu.ua
Освітня програма	Фізична терапія, ерготерапія
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	90 год.
Спеціальність	I7 Терапія та реабілітація
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://www.d-learn-pnu.edu.ua
Консультація, відправлення, відпрацювання н/б та негативних оцінок	Середа 14.00 - 16.30
2. Анотація до навчальної дисципліни	

Дисципліна «Етика та деонтологія у практиці фізичного терапевта, ерготерапевта» розглядає та роз'яснює морально-етичні, правові та професійні правила і закони в галузі охорони здоров'я, що прийняті в Україні та світі. Головним об'єктом медичної діяльності є здоров'я та життя людини, що зумовлює величезну відповідальність медпрацівників, адже людське життя – це найважливіша та найдорожча цінність. Професія лікаря та фізичного терапевта пов'язана зі складністю процесів життєдіяльності організму людини, різноманіттям перебігу захворювань, індивідуальними їх проявами у кожної людини, а також зі зростаючим обсягом наукової медичної інформації та нових діагностичних і лікувальних методів, прийомів і засобів. Це вимагає повсякденного самонавчання та самовдосконалення. Порушення правил деонтології може призвести до виникнення ятрогенної патології – психогенного розладу пацієнта внаслідок неправильних, необережних висловлювань або дій медичного працівника.

Тому важливим принципом є дотримання основного деонтологічного правила – не зашкодити при діагностиці, або лікуванні. Навчання майбутніх фахівців передбачає не тільки засвоєння прийомів лікування але й набуття вміння та навичок спілкування з пацієнтами.

Міждисциплінарні зв'язки: «Етика та деонтологія у практиці фізичного терапевта, ерготерапевта» як навчальна дисципліна базується на таких дисциплінах: психологія, правознавство, анатомія і фізіологія людини, лікувальна фізкультура, медична реабілітація, гігієна, спортивна медицина, основи здоров'я, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та формуванню умінь застосовувати знання з основи медичних знань в процесі подальшого навчання й у професійної діяльності.

Пререквізити. Оскільки предметом вивчення Етики та деонтології у практиці фізичного терапевта, ерготерапевта є застосування і дотримання на практиці норм моралі та правових засад, магістри як кваліфіковані фахівці повинні добре знати психологію, основні клінічні та фундаментальні дисципліни (анатомію, фізіологію, гігієну), основні дисципліни середньої школи (правознавство, основи християнської етики, біологію).

Постреквізити. Основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні фахових дисциплін.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

3.1. Мета: формування у студентів етичних принципів медичного фахівця та вміння застосовувати їх в конкретних професійних ситуаціях; ознайомити студентів з сучасним етапом розвитку медичної етики, біоетики, медичної деонтології в Україні і за кордоном.

3.2 Завдання дисципліни:

сформувати у студентів цілісне теоретичне уявлення про етику і деонтологію в медичній галузі; ознайомити з основними міжнародними та вітчизняними документами, що регламентують діяльність медичних працівників та права пацієнтів;

сформувати навички ефективної роботи у колективі та спілкуванні з пацієнтами та їх родичами; передати студентам комплекс знань та умінь етичного характеру, які допоможуть їм у майбутньому здійсненні професійної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- термінологію, основні поняття і визначення курсу;
- історію становлення етики як науки;
- основні правила роботи у колективі;
- загальні закономірності адаптації;
- основні правові документи, що регламентують лікарську діяльність та права пацієнтів; Закони України, що стосуються етичних норм;
- міру відповідальності за розкриття лікарської таємниці та лікарську помилку;
- основні поняття ятрогеній;
- форми спілкування;
- етичні і правові аспекти трансплантології, клонування, еутаназії.

вміти:

- спілкуватись з колегами, працювати у команді;
- ефективно використовувати набуті знання для спілкування з пацієнтами та їх родичами;
- застосовувати категорії моральної свідомої поведінки у стосунках з колегами, підлеглими, керівництвом та пацієнтами;
- дотримуватись етичних норм і стандартів у повсякденній роботі;
- використовувати отримані знання для роз'яснювальної роботи серед медичного персоналу та пацієнтів з метою запобігання розголошення лікарської таємниці та недопущення лікарських помилок.

3.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами *компетентностей:*

- *інтегральна;*
- *загальні;*
- *спеціальні (фахові, предметні).*

Також вивчення даної дисципліни формує у здобувачів освіти соціальних навичок (soft skills): комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, мозковий штурм, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через: метод проектів, ажурна пилка), конфлікт-менеджмент (реалізується через: метод драматизації, ігрові методи), тайм-менеджмент (реалізується через: метод проектів, робота в групах, тренінги), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проектів, метод самопрезентації).

4. Організація навчального курсу

Обсяг курсу 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин		
Семинарські заняття, /практика, Лабораторні Лекції	18		
Самостійна робота	12		
60			
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр 3	Спеціальність Терапія та реабілітація	Курс навчання 2	Нормативна
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Лекції (години)	Практичні заняття (години)	Самостійна робота (години)
Тема 1. Визначення та статус етики та деонтології в системі медичних наук.	2	4	10
Тема 2. Міжнародні та вітчизняні документи правового забезпечення професійної діяльності лікаря, фізичного терапевта, ерготерапевта. Етапи розвитку етики і деонтології.	2	4	10
Тема 3. Лікарська таємниця. Лікарська помилка.	2	4	10
Тема 4. Ятрогенії: основні їх причини, наслідки, лікування і профілактика.	2	4	10
Тема 5. Етичні проблеми етаназії. Біоетика.	2	4	10
Тема 6. Професійна адаптація. Робота у колективі. Професійне та емоційне вигорання: причини, симптоми, профілактика	2	4	10

5. Система оцінювання навчальної дисципліни

Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів			
	РЕЙТИНГОВИЙ ПОКАЗНИК	Оцінка ECTS	Оцінка в національній шкалі	
Екзамен, диф. залік, курсова робота, практика			Залік	
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	90-100	A (відмінно)	відмінно	
	82-89	B (відмінно)	добре	
	75-81	C (відмінно)		
	64-74	D (задовільно)	задовільно	
	60-63	E (задовільно)		
	35-59	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання	незадовільно	
	1-34	F (незадовільно) з обов'язком повторним навчанням	незадовільно	

Вимоги до письмових робіт

Письмові роботи пропонуються у формі тестових завдань, розміщених у системі 6-Ієапi, та проектних робіт. Терміни написання: денна форма - на парі, заочна форма за 10 днів до сесії.

Семінарські заняття - 50 балів

Умови допуску до підсумкового контролю. Умовами допуску до підсумкового контролю є рейтинг 25 балів впродовж семінарських занять (письмові роботи, усні відповіді)

Підсумковий

контроль Форма

контролю: екзамен

Форма здачі: тестовий контроль (50 балів)

6. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи. Порядок та організація контролю знань студентів визначаються Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.) [content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf](https://pnu.edu.ua/content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf).

Академічна доброчесність

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника https://pnu.edu.ua/положення_про_запобігання_плагіату/

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідують лекції і практичні заняття курсу. Організація освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті визначається Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 417 від 03.07.2023 р.) <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp-7-redaktsia.pdf>.

Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.) <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/opzinnuvannja-uspishnosti.pdf>

Неформальна освіта зараховується згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 673 від 24.11.2022 р.) <http://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>.

7. Рекомендована література

Базова

1. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19.11.1992 р.
2. Деонтологія в медицині: підручник (ВНЗ IV р. а.) / О.М. Ковальова, Н.А. Сафаргаліна-Корнілова, Н.М. Герасимчук. 2-е вид., випр. 2018. 240 с.

3. Основи деонтології [Електронний ресурс] : навчальний посібник для студентів спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія», спеціалізації «Фізична терапія» / КПШ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: Ю. В. Копочинська, С. Б. Латенко. – Електронні текстові дані (549 Кбайт). – Київ : КПШ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 87 с.
4. Мостовенко О. Поняття, ознаки та класифікація лікарських помилок. Підприємництво, господарство і право, 2018, №10.- С. 37-40. <https://anest.vn.ua/file/voznyuk-5-19.pdf>
5. Медична етика і деонтологія: навч. посібник для самостійної роботи та дистанційного навчання студентів / Укл: Л. В. Гуліна, О. О. Зендик, Н. М. Козік – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2021 – 110 с.
6. Сучасні методологічні засади виховання особистості лікаря та провізора у вищих навчальних закладах: навч. посіб. / А. В. Магльований [та ін.] ; за заг. ред. Б. С. Зіменковського ; МОЗ України, Львів. нац. мед. ун-т ім. Д. Галицького. — Львів : Кварт, 2018. — 164 с.
7. Козиряцька, С. А. Основи християнської етики і моралі : навч. посіб. для студентів III-VI курсів мед. ф-тів / С. А. Козиряцька ; МОЗ України, Запоріж. держ. мед. ун-т, Кафедра культурології та українознавства. — Запоріжжя : ЗДМУ, 2017. — 108 с. 27-42(075.8) К 59 98.
8. Козиряцька, С. А. Основи християнської моралі: навч. посіб. для студентів III-VI курсів мед. ф-тів / С. А. Козиряцька ; МОЗ України, Запоріж. держ. мед. ун-т, Кафедра культурології та українознавства. — Запоріжжя : ЗДМУ, 2017. — 137 с. 27-42(075.8) К 59 99.
9. Основи біоетики та біобезпеки: навч. посіб. для студентів вищ. медичної освіти ступеня магістра, які навчаються за спеціальностями 221 "Стоматологія", 222 "Медицина", 228 "Педіатрія" / В. М. Бобирьов [та ін.]. — Вінниця : Нова книга, 2020. — 248 с.
10. Основи біоетики та біобезпеки: підруч. для студентів вищ. навч. закл. — мед. унів., ін-тів й акад. / О. М. Ковальова [та ін.]. — 2-ге вид., випр. — Київ : ВСВ "Медицина", 2017. — 392 с.
11. [Евтаназія: міжнародний досвід легалізації вбивства милосердя. Швая С. В., Рудик аА Р., Шварцева М. І.](#)// Міжнародний мультидисциплінарний науковий журнал «Логос. Мистецтво наукової думки», № 7, листопад, 2019.- с.77-81. Doi [10.36074/2617-7064.07.00.016](https://doi.org/10.36074/2617-7064.07.00.016)
12. Ткаченко Т.В., Колеснікова М.В. Теоретико-правові аспекти евтаназії на сучасному етапі розвитку України/ Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки.- Том 31 (70) Ч. 1, № 2.- 2020.- С. 164-170.

Допоміжна

1. Основи медичної психології: навчальний посібник / А.В. Михальський, Л.А. Онуфрієва, Ю.А. Михальська. Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори – 2006», 2016. 432 с.
2. Медичне право України: Практикум / Волков В.Д., Дешко Л.М., Мазур Ю.В. Донецьк: Сучасний друк, 2010. 249 с.
3. Назар П.С., Віленський Б.Г. Основи медичної етики. К.: Здоров'я, 2002. 343 с.
4. Стеценко С.Г., Стеценко В.Ю., Сенюта І.Я. Медичне право України. Підручник. За заг. ред. д.ю.н. проф. С. Стеценка, К. Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність-2008 р. 507 с.